

باسمہ تعالیٰ

وزارت تربیت و پرورش
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

کاربرگ طرحنامه پژوهشی

(Proposal)

تکمیل این کاربرگ هیچگونه حق مادی برای پژوهشگر ایجاد نمی‌کند، ولی پژوهشگاه خود را موظف به حفظ حقوق معنوی وی می‌داند.

عنوان طرح: بررسی تطبیقی حق بافروش آثار هنری و پیشنهاد آیین نامه اجرایی (الگو)

ارائه دهنده: علیرضا محمدزاده وادقانی

خلاصه طرح: آثار هنرهای تجسمی دارای این ویژگی است که عین اثر با جنبه هنری آن به یکدیگر آمیخته است. در نتیجه با فروش عین اثر توسط هنرمند، اعمال حقوق مالی او یعنی حق تکثیر و عرضه اثر مختل می شود. بسیاری از نظام های حقوقی به منظور جبران این حقوق مختل شده، قائل به حق بافروش برای هنرمند می باشند. این حق در بسیاری از قوانین از جمله معاهده بین المللی حمایت از آثار ادبی و هنری (معروف به معاهده برن) به رسمیت شناخته شده است اما الزام آور نیست. از همین رو پیشنهاد تصویب معاهده ای در خصوص حق بافروش آثار هنری که الزام آور باشد و کشورها نسبت به شناسایی این حق با الزام بین المللی مواجه باشند از سوی برخی کشورها به سازمان جهانی مالکیت فکری (وایپو) ارائه شده است که البته موافقان و مخالفانی دارد. در ایران، قانون مادر در زمینه حق مولف (مالکیت ادبی و هنری) یعنی قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ در خصوص حق بافروش آثار هنرهای تجسمی ساکت است. با توجه به وضعیت کنونی بازر آثار تجسمی در ایران و حراج هایی که در خصوص این آثار صورت می گیرد این سؤال مطرح می شود که آیا این حق در نظام ملی قابلیت توجه دارد و اگر پاسخ مثبت است قلمرو گستره و ویژگی های آن کدام است. امری که پاسخ به آن مستلزم بررسی موضوع در نظام های حقوقی خارجی و تحلیل آن از جهت مبانی در حقوق داخلی است. حق بافروش یا حق تعقیب حتی است که بر اساس آن درصدی از قیمت فروش عین اثر در بازار پس از اولین فروش به هنرمند خالق اثر تعلق می گیرد. تعیین درصد و چگونگی محاسبه و پرداخت در نظام های حقوقی متفاوت است. اینکه کدامیک از راهکارهای متداول در کشورها معقول و مناسب تر است، نکته و نکاتی است که پژوهشگر از طریق این پژوهش به همراه سایر موارد مطرح باید آشکار سازد.

طرح‌های تحقیقاتی انجام داده و یا در حال اجرا:

ردیف	پروژه	محل اجرا	سال اجرا	وضعیت	نوع همکاری	مبلغ
۱	مسئولیت متصدی حمل و نقل دریایی	موسسه حقوق تطبیقی	۱۳۷۲	انجام شده	مشول	
۲	مسئولیت متصدی حمل و نقل مرکب	موسسه حقوق تطبیقی	۱۳۷۳	انجام شده	مشول	
۳						
۴						
۵						
۶						
۷						
۸						
۹						
۱۰						

دیگر فعالیت‌های پژوهشی (کتاب، مقاله و ...):

ردیف	عنوان فعالیت پژوهشی	محل	ناشر	سال
۱	حقوق چین معاصر	تهران	دادگستر	۱۳۷۷
۲	اصول بنیادین حقوق مولف و مجاور در جهان	تهران	میزان	۱۳۸۵
۳	حقوق بین الملل مولف و حقوق مجاور	تهران	میزان	۱۳۹۳
۴	فرهنگ تطبیقی حقوق مولف و کیی رایت	تهران	دانشگاه تهران	۱۳۹۰
۵	حقوق مجاور	تهران	دانشگاه تهران	۱۳۹۹
۶	راهنمای کاربردی معاهده پاریس	تهران	دانشگاه تهران	۱۳۹۹
۷	حقوق تطبیقی	تهران	دانشگاه تهران	۱۳۸۷
۸	حقوق تجارت ۱	تهران	مجید	۱۳۹۱
۹	حقوق تجارت ۲	تهران	مجید	۱۳۹۶
۱۰	برگردان نو و برداشتی از مواد معاهده برن	تهران	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۳۹۸

۲. بیان مسأله (معرفی دقیق ابعاد موضوع و سؤال (های) تحقیق):

با توجه به اینکه در قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ به عنوان قانون اصلی حوزه مالکیت ادبی و هنری در کشور حق بافروشی آثار هنری تعیین نشده و از سوی دیگر دولت درصدد به روز رسانی قوانین حوزه حق مؤلف است و از همین رو لایحه حمایت از مالکیت فکری را به مجلس ارائه کرده است. لذا نتایج حاصل از این پژوهش می تواند مسیر قانونگذار را در تدوین مقررات مربوطه هموار سازد و الگوی مناسبی ارائه کند.

اولین سؤال این است که آیا موضوع در حقوق داخلی قابلیت توجیه دارد. در صورت موجه بودن آیا قابلیت انتقال و انصراف دارد. با بررسی نظری موضوع به این سئوالات باید پاسخ داده شود. مباحث دیگری که بدنبال سؤال های اولیه مطرح می شود این است که قلمرو حق و چگونگی اجرای آن باید مشخص شود. دقیقا چه نوع آثار و احیانا غیر آثار مشمول حق قرار می گیرند. برای مثال در بیشتر کشورها نسخه های قدیمی را نیز مشمول این حق قرار داده اند. تعیین مبلغ و درصد منصفانه چگونه است. این درصد ۲٪ تا ۳۰٪ در کشورها متغییر است، کدام میزان و مقدار منصفانه تر است؟

موضوع دارای ابعاد نظری و کاربردی است. خوشبختانه در این حوزه هنرمندان ایرانی دارای آثار قابل توجه هم از جهت کمیت و هم از جهت کیفیت می باشند و تنظیم ضوابطی مشخص در این موضوع می تواند هم موجب ایجاد انگیزه در هنرمندان شود و هم موجب رونق تجاری از طریق ایجاد یک بازار هنری پر رونق در منطقه گردد.

در صورت نیاز ادامه بحث ضمیمه شود

۳. اهمیت، ضرورت و اهداف تحقیق:

اهمیت موضوع هم بلحاظ نظری است و هم بلحاظ کاربردی.

این حق در بسیاری از کشورها به رسمیت شناخته شده است و حقوق ملی در این مورد ساکت است و باید این خلا را پر کرد، حال یا با پاسخ منفی و یا پاسخ مثبت.

بلحاظ کاربردی یکی از عوامل بسیار موثر در ایجاد و یا اختلال بازارهای هنری است. رقابت در این حوزه شدید است. کشورهای حوزه خلیج فارس مثل دوی به منظور به جیب ریختن مواهب مالی این نوع بازار سخت فعال شده اند. منطقی است که کشور ایران بلحاظ جایگاه ویژه ای که در زمینه خلق این نوع آثار دارد، گرداننده بازار هم باشد. وضع قاعده در زمینه حق بافروشی می تواند وجهه کشور را بلحاظ فرهنگی و اقتصادی تقویت کند.

در صورت نیاز ادامه بحث ضمیمه شود

۴. بررسی ادبیات موضوع (پیشینه تحقیق و نوآوری تحقیق حاضر):

در کتاب های موجود از جمله اصول بنیادین حقوق مؤلف و مجاور در جهان و نیز در کتاب برگردان نو و برداشتی از مواد معاهده برن صفحاتی به این موضوع اختصاص داده شده است. همچنین در منابع دیگر مثل کتاب های دکتر ستار زرکلام نیز از موضوع صحبت شده است. اما با توجه به اطلاعات اینجانب تا به حال تحقیقی عمیق منتشر نشده است. بنابراین عمده تحقیق از جهت کم و کیف موضوع باید در حقوق های خارجی صورت گیرد و البته در حقوق فرانسه، زیرا که مبتکر این حق فرانسویها از طریق قانون ۱۹۲۵ میلادی می باشند. همچنین بررسی در حقوق انگلستان نیز لازم است. نه تنها به عنوان یک نظام کامن لا بلکه بلحاظ مخالفت شدیدی که این کشور در قبول و پذیرش حق در نظام ملی خود داشت و نهایتا پذیرفت. بنابراین تجارب این کشورها در این زمینه می تواند در حقوق ملی راهگشا باشد.

۵. چهارچوب نظری، فرضیه‌ها یا ابعاد پژوهش:

در باب نظری در ابتدا منصفانه بودن حق و تعارض آن با حق مالکیت سنتی باید بررسی شود. حق مالکیت در فقه و حقوق اسلامی و حقوق رم تقریباً حقی مقدس عنوان شده و در بادی امر حق بازفروش برای مولف در تعارض با حق مالکیت جلوه می‌کند، حل این تعارض نیازمند کندوکاو در متون ملی است. پس از حل این مسئله مهم و اساسی نوبت به کم و کیف قاعده و چگونگی اجرای آن می‌رسد که نیازمند بررسی و استفاده از تجارب حقوق خارجی و احیاناً پژوهش میدانی است. بازارهای هنری مستقر در کشورهایی که این حق در آنها به رسمیت شناخته شده و کشورهایی که این حق در آنها به رسمیت شناخته نشده می‌تواند کمک شایانی به تحقیق بلحاظ تاثیر آن در رونق و یا رکود بازارهای مالی اشیا هنری داشته باشد.

در صورت نیاز، ادامه بحث ضمیمه شود.

۶. متغیرها یا مفاهیم اساسی تحقیق و تعریف عملیاتی آنها:

مبانی نظری حق باز فروش - بررسی بازارهای مالی اشیا هنری در کشورهای گوناگون

۷. واژه‌های کلیدی (متفاوت از واژه‌های مندرج در عنوان طرح):

حق تعقیب، حق باز فروش، حق مالی، حق خاص، بازارهای هنری، هنرهای گرافیکی، نسخه اصلی

۸. نقاط تمرکز تحقیق (موضوعی، مکانی، زمانی):

بررسی نظری و بررسی میدانی موضوع متمرکز می‌شود بر حقوق ایران، فرانسه و انگلستان و همچنین بازارهای اشیا هنری و خطی در این سه کشور و بلحاظ زمانی ۱۲ ماه طلب می‌کند.

۹. روش شناسی پژوهش:

۹-۱- روش تحقیق:

[توصیفی]   [تحلیلی (و کاربردی)]   [کمی]   [کیفی]

توضیح:

پرسشنامه   مصاحبه   مشاهده   کتابخانه‌ای

سایر   لطفاً ذکر شود. .... ترجمه ای.....

۳-۹. فنون توصیف داده‌ها (آمار توصیفی): ..... توصیفی مقایسه ای.....

۴-۹. فنون تحلیل داده‌ها (آمار استنباطی): .....

۵-۹. جامعه آماری: (این تحقیق با بررسی یا مطالعه یا مشاهده چه اسناد، مدارک، افراد یا اشیایی اجرا می‌شود؟)

متون خارجی و داخلی، متصدیان بازارهای اشیاء هنری داخلی و خارجی (در بعد نظری از پژوهشگران مسلط به زبان خارجی بهره گرفته می‌شود تا موضوع مورد بررسی مبانی قرار گیرد. در بعد عملی از پژوهشگران علاقه مند به حوزه هنری جهت تولید دورنمایی از وضعیت موجود و آینده بازارهای اشیاء هنری در کشور و سایر کشورهای فعال در این حوزه بهره گرفته خواهد شد.)

۶-۹ نمونه‌گیری: تمام شماری می‌شود انجام نمی‌گیرد انجام می‌گیرد

نمونه‌گیری به روش: مراجعه و مطالعه و ترجمه   با حجم یا تعداد نمونه: لازم   انجام می‌پذیرد.

۱۰. سازماندهی پژوهش (فصل بندی):

- ۱- تاریخچه پیدایش حق بازرگانی آثار هنری و مبانی آن
- ۲- بررسی نظام حقوقی فرانسه
- ۳- بررسی نظام حقوقی انگلستان
- ۴- بررسی دستورالعمل اتحادیه اروپا
- ۵- بررسی نظام حقوقی ایران
- ۶- ویژگی های حق بازرگانی و قلمرو آن
- ۷- چگونگی اعمال حق بازرگانی
- ۸- مقررات (الگو) پیشنهادی

صفحه ۳۰۰ کلمه ای

۱۱. حجم کمی (تقریبی) گزارش نهایی:

۱۰۰ صفحه

۱۲. نتایج قابل انتظار از طرح:

۴. تهیه آیین نامه، دستورالعمل یا استاندارد
۵. تدوین طرح جامع
۶. سایر موارد ذکر شود: .....

۱. رفع مشکل اصلی دستگاه متبوع
۲. فراهم آوردن دانش فنی کاربردی
۳. تهیه سند راهبردی

۱۲. مهم‌ترین منابع و مأخذ فارسی و خارجی:

ردیف	نام خانوادگی، نام	عنوان کتاب یا مقاله	مترجم	عنوان فصلنامه	محل نشر	ناشر	سال انتشار
۱	کلود کلبمه	اصول بنیادین حقوق مولف و حقوق مجاور در جهان	علیرضا محمدزاده		تهران	میزان	۱۳۹۰
۲	ماری کرونو وسایرین	فرهنگ تطبیقی حقوق مولف و کپی رایت	علیرضا محمدزاده		تهران	دانشگاه تهران	۱۳۹۰
۳	ستار زرکلام	حقوق مالکیت ادبی و هنری			تهران	سنت	
۴	علیرضا محمدزاده وارقانی	برگردان نو و برداشتی از مواد معاهده برن			تهران	وزارت ارشاد	۱۳۹۹
۵	آندره فرانسون	درس هایی از حقوق مالکیت ادبی و هنری			پاریس	دانشگاه سوربن	۱۹۹۰
۶	میشل ویان	حق مولف			پاریس	دالوز	۲۰۰۹
۷	لورا مارینو	حقوق مالکیت فکری			پاریس	یوف	۲۰۱۳
۸	پیر گوئییه	مالکیت ادبی و هنری			پاریس	یوف	۲۰۱۵
۹	ژاک رناد	حقوق مالکیت فکری			پاریس	لکسیس نکسیس	۲۰۱۶
۱۰	لوکاس اچ	کتاب جامع حقوق مالکیت ادبی و هنری			پاریس	لکسیس نکسیس	۲۰۱۲
۱۱	پلو دولیان	مالکیت صنعتی			پاریس	اکونومیکا	۲۰۱۱
۱۲	کنسل و رنارد	حق تعقیب و حمایت از هنرمندان	گزارش اداره فرهنگ		تهران		۲۰۱۲

۲۰۱۵	پوف	۲۰۰۴	گزارش اداره فرهنگ	مالکیت ادبی و هنری	گوتیه ایو	۱۳
			۲۰۱۱	بررسی دستورالعمل اروپایی در مورد حق بازفروش به تاریخ ۱۴ دسامبر ۲۰۱۱		۱۴
۲۰۰۶	رامی	پاریس		حقوق رسانه	سیرنلی	۱۵
				سایر کتب و مقالات جدیدی که در خصوص موضوع در حقوق ایران، فرانسه و انگلستان به چاپ رسیده است.		۱۶

۱۴. هزینه‌های پرسنلی*:

ردیف	نام و نام خانوادگی	مسئولیت در طرح و نوع همکاری	سطح تحصیلات	رتبه تخصصی	ساعات کار در ماه	مدت همکاری	مبلغ پرداختی در ماه	هزینه
۱								
۲								
۳								
۴								
۵								
							جمع هزینه	

*براساس ضوابط آئین‌نامه‌های پژوهشی

۱۵. سایر هزینه‌ها (تهیه منابع، چاپ و انتشار، مسافرت و...):

ردیف	شرح	هزینه	ردیف	شرح	هزینه
۱			۵		
۲			۶		
۳			۷		
۴			۸		
		مبلغ کل هزینه‌های اجرای طرح			

۱۶. مراحل، زمانبندی اجرای تحقیق و شرح خدمات :

ردیف	عنوان مرحله	شرح خدمات	پیش‌بینی زمان و درصد پیشرفت کار		نحوه ارائه گزارش
			درصد پیشرفت کار	زمان لازم (روز)	
۱	مطهر		۰	۰	بدون ارائه گزارش
۲	شرح خدمات گزارش مرحله اول طبق نظر مجری (۵۰ درصد از تحقیق)	ارائه گزارش مرحله اول	۳۰		
۳	نهایی	ارائه گزارش نهایی	۱۰۰	۵۰	

* پرداخت ۲۰٪ از کل اعتبار قرارداد با اخذ تضمین به عنوان پیش پرداخت.